

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xxix. De alijs excommunicationibus Summo Pontifici in iure reseruatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

in impedimentum eum, qui ire non poteſt, licet mittere poſſit pro abſolutione, quia ius eum ad hoc obligare non videtur, ſed ſolum vult, vt ſi poſſit, vadat: * Sicut etiam iuſtum impedimentum non habere dicitur, qui ad Papam pro abſolutione proſiciſci nequit, niſi uxorem, & filios in extrema, vel magna neceſſitate relinquat, idem Nau. vbi ſupra, ver. ad ſextam, docet.

39 Quinto, non ſolum excommunicatus ob Clerici percuſſionem, ſed etiam ob quamlibet aliam cauſam, cuius abſolutio Sedi Apoſtolicæ referatur, abſolui poteſt ab epifcopo, quando ob impedimentum legitimum Papam, vel Legatum eius ad ire nequeat, ex Felino in c. quamuis, de ſent. excom. & Syl. verbo abſolutio, 4. nu. 7. dub. 4. & Nau. in Man. c. 27. nu. 38. verſus primam. Eſt enim eadem ratio in omnibus, vnde & idem ius erit. Sufficit autem, vt impedimentum hoc tanto tempore duret, quantum eſt neceſſarium a diſceſſu loci, in quo abſoluendus manet, ad appuiſum loci, in quo manet Papa, vel Legatus, ex Nau. in d. c. 27. nu. 90. verſus ſecundam. Falſo autem exiſtente impedimento non vadat ad eum, a quo alias abſoluendus erat, quam primum commode poterit, in eandem incidit excommunicationem, c. eos, qui de ſent. excom. lib. 6. vnde, quando eſt in mora culpabili, incurrit excommunicationem, ex 10. Andr. in clem. ſi quis ſuadente, de penis, in glo. pen. vbi ait, quod Iudex eum in hoc caſu non denunciabit, niſi prius eo vocato, vt ſciat ſummam de negligentia in mora. Ad id autem Arch. quem refert, ac ſequitur Tabiena, verbo, excommunicatione 5. caſu 40. nu. 5. §. 4. quod Iudex arbitratuſ conſideratis omnibus circumſtantijs, dando etiam vnam diem pro ſeptimana pro quiete, & menſis dabitur ad præparandum ſe, & 20. dies ad expectandum. At certa regula in hac re dari non poteſt, ſed Iudex benigne arbitrari debet, & ſufficit, quod non ſit in negligentia, & fraude. Et de excomm. ob Clerici percuſſionem incurſa, & Pont. Summ. referuata, hæc dicta ſufficiant.

A D D I T I O.

* Adde. Et quod impeditus ire Romam, non teneatur pro obtinenda abſolutione mittere epistolam, vel procuratorem, ſed quod tunc ab epifcopo, vel Nuntio, ſeu alio, habente priuilegium, abſoluendus ſit, tenent Nau. cap. 27. nu. 90. verſus ad quintam in Man. & Auila. de cenſur. p. 2. c. 7. diſp. 1. dub. 6. concl. 3. ceſſante poſt modum impedimento præſentare ſe tenetur ſuperiori, a quo fuerat abſoluendus, non extante impedimento.

De alijs excommunicationibus Summo Pontifici in iure referuatis.

Cap. XXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus a delegato Papa poſt annum a ſolo Papa abſolui poteſt.
- 2 Excommunicatus a Diœceſano ob falſas literas Papæ poſt lapſum viginti dierum non niſi a Papa abſolui valet.
- 3 Literas falſas Papæ habens excommunicatus non eſt, niſi contra eum ordinarius ſpecificè excommunicationis ſententiam ferat.
- 4 Dies viginti, poſt quos non niſi a Papa quis ab excommunicatione abſolui poteſt, quando currere incipiant.
- 5 Clerici ſcienter, & ſponte communiſcentes cum excommunicatis a Papa, eos ad diuina recipientes excommunicationem incurrun.
- 6 Clerici vt participantibus cum excommunicato a Papa in excommunicationem incidant, quæ requirantur.
- 7 Incendiarij a Prælatiſ ſemel excommunicati a ſolo Papa poſſunt abſolui.
- 8 Incendiarij Eccleſiarum, an ipſo iure excommunicati ſint.
- 9 Mulier incendiaria ſemel denunciata a excommunicata, a ſolo Papa abſolui poteſt.

- 10 Incendiarij Eccleſiarum denunciati a legato a latere, gulariter abſolui nequeunt.
- 11 Incendiarius quis cenſendus, vt excommunicari, & a ſolo Papa abſolui queat.
- 12 Incendiarij, vt a ſolo Papa abſoluantur, in ſpeciali nomine expreſſo, denunciari debent, nec ſufficit denunciatio generalis.
- 13 Excommunicatus ob Eccleſiæ fractionem cum ſpoliatione poſt denunciationem ſolus Papa abſoluit.
- 14 Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ipſo iure excommunicationem incurrun.
- 15 Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ante denunciationem Epifcopus abſolueri valet, dummodo ſatisfacere voluerit iniuriam paſſis.
- 16 Eccleſiam aperiens, vt ſpoliet, vel frangens, ſed non expulſans, in excommunicationem non incidit.
- 17 EffraCTOR eccleſiæ quis dicendus.
- 18 Eccleſiarum nomine veniunt etiam Monafteria, hoſpitia, & alia loca pia.
- 19 Nominationi, aut electioni alicuius in Senatores, aut in Rectorem Urbis Romæ ſine Papæ licentia abſolutionem excommunicationem incurrit.
- 20 Romani ex ipſa Vrbe naturaliter oriundi, vel ibi inſeſta Senatores, aut Rectores Urbis Romæ quando eligi, vel non eligi poſſunt abſque Papæ licentia.
- 21 Facultatem dantes alicui interficiendi, capiendi, aut vexandi eos, qui Reges, Principes, & alios ſimiles excommunicant, & ea facultate vtentes, excommunicationem incurrun.
- 22 Capitu. quicumque, de ſentent. excommunicationis, libro ſexto, quas perſonas excommunicet, & ob quas alienes.
- 23 Nomine [Suorum] in cap. quicumque, de ſentent. excomm. lib. 6. quoniam intelligantur.
- 24 Inquiſitores ex odij, gratiæ, lucri, aut amoris præſentia contra hæreticos procedere omittentes, excommunicationem incurrun, & a ſolo Papa abſolui poſſunt.
- 25 Inquiſitores ex timore, ignorantia, aut ad ſcandalum vitandum ſuper hæretica præuinitate procedere omittentes excommunicati non ſunt.
- 26 Religioſi, qui Clericis, aut laicis Sacramenta Viaticum extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrare, aut Matrimonium ſolemnizare ſine parochi licentia præſumunt, in excommunicationem incidunt.
- 27 Religioſi, etiam eccleſiæ parochiali præſecti, ſi alijs, quam ſuis parochianis, extremam Vnctionem, aut Euchariſtiæ miniſtrant ſine parochorum licentia, excommunicationem incurrun.
- 28 Religioſi alijs religioſis ſuis, vel alterius ordinis Euchariſtiæ, vel unctionem extremam ſine licentia miniſtrantes, excommunicati non ſunt.
- 29 Religioſus ex ignorantia, aut ex parochi ratihabitione, Euchariſtiæ, vel extremam Vnctionem miniſtrando, excommunicationem non incurrit.
- 30 Religioſus viaticum in articulo mortis ſine parochi licentia miniſtrans excommunicatus eſt.
- 31 Religioſi ſere omnes ex priuilegio eis conſeſſo Euchariſtiæ quouis die anni, excepto die paſchæ, ſecularibus miniſtrare poſſunt.
- 32 Solemnizationes Matrimonij quædam intelligi ſolent.
- 33 Religioſi, vt laicis ſibi ſubditis extremam Vnctionem miniſtrant, parochus etiam ſi Sacerdos non ſit, licentiam dare poteſt.
- 34 Sacerdos dans religioſo facultatem miniſtrandi ſuis ſubditis Sacramenta, in licentia Sacramentum recipientem, ſeu miniſtrandum exprimere debet.

35 Religiosus dans Sacramentum baptismi, vel penitentia alicui, sine parochi licentia, excommunicationem non incurrit.

36 Nomine [excommunicatorum] regulariter solim excommunicati maiori excommunicatione intelliguntur.

37 Notare [Canonis] quid proprie intelligendum.

38 Absolvere aliquem [A pena, & a culpa] quid sit.

39 Religiosi, aut Clerici seculares, contra capit. 1. de sepul. lib. 6. inducentes aliquem ad uouendum, vel iurandum, quod apud eos eligit sepulturam, in excommunicationem incurrunt.

40 Religiosi, aut Clerici seculares, ut excommunicationem incurrant, eo quod inducant aliquem ad uouendum, aut promittendum quod in eorum Ecclesijs sepulturam eligit, qua requiruntur.

41 Religiosi, aut clerici seculares inducentes aliquem ad uouendum, aut iurandum, quod apud eos eligit sepulturam non secuto effectu, censuram aliquam non incurrunt.

42 Domini temporales quicumque, qui in terris, vel locis eorum suppeditis interdicto, aliquo Diuina officia celebrare quomodolibet cogunt, excommunicationem incurrunt a qua nun nisi a Papa possunt absolui.

43 Clementia [Grauis] de sentent. excomm. offendentes libertatem Ecclesiasticam in officio Clauium, claudendum cultum Diuinum excommunicatis, & interdictis, excommunicans, quas personas comprehendit, & ob quas actiones feratur.

44 Cessatio Generalis a Diuinis posita in aliquo regno, aut loco, nisi interdicti habere censetur.

1 Secunda excommunicatio in iure Papae referuata habetur in cap. Quarenti, de officio deleg. ubi excommunicatus a Delegato Papae si integro anno in excommunicatione perseveret, non nisi a Papa absolui potest.

2 Tertia continetur in ca. Dura de crimine falsi. ubi excommunicatus a Diacono eo quod literas falsas Papae habuerit, nisi infra viginti dies postquam cognouerit se habere literas illas falsas, illas destruant, aut resignent, non possunt absolui post lapsum dierum viginti dierum nisi a Sede Apostolica, de speciali eius mandato.

3 Circa hanc excommunicationem sciendum est, ex Panorm. in d. cap. Dura, num. 8. Summa Angelica, verbo, excommunicatio, 5. casu 3. S. Anton. 3. par. titu. 25. cap. 14. Tabiena verbo, excommunicatio, 5. casu 5. §. Tertio, & Syluest. verbo, excommun. 7. num. 8. §. Quarta, verficul. Habentes. Quod ad hanc excommunicationem incurrendam requiritur, ut Ordinarius specificiter contra eum ferat sententiam excommunicationis, alias habes casu tales literas, nulla pena afficitur, ex quo non falsificauit eas, sed solum casu ad manus eius peruenerunt. Isti autem

20. dies incipiunt currere a die notitiae, & prolationis sententiae ab Ordinario: unde, si infra viginti dies non eas resignent, aut destruant, excommunicationem a solo Papa absoluendam incurrunt, quamuis ipsis literis falsis usi non fuerint. Et casus huius capitis est diuersus a capit. Ad falsitiorum, de crimine falsi, hic enim solum agitur de habentibus literas falsas, ibi vero agitur de illis, qui falsificant, aut adulterant literas Apostolicas; de qua re late diximus cap. 10. in expositione Bullae Coenae.

4 Quarta continetur in cap. significauit de sentent. excomm. ubi excommunicatur Clerici, qui scienter, & sponte participant excommunicato a Papa, recipientes eum ad diuina.

5 Ad hoc autem, ut excommunicatio haec incurratur, ista requiruntur, ut notat Panorm. in d. cap. significauit, num. 3. Paulud. 4. distin. 18. q. 3. art. 2. Richard. 4. distin. 18. art. 6. quæst. 3. Summa Aftenfis, par. 2. lib. 7. tit. 2. §. Trige-

simus tertius. Summa Pisanello, verbo, excommunicatio, 6. Angelica, verbo, excommu. 5. §. casus 4. S. Anton. 3. par. tit. 25. capitul. 32. Syluest. verbo, excommu. 7. numer. 12. §. Sexta. Tabiena, verbo, excommu. 5. casu 8. Caietan. verbo, excommunicatio, cep. 58. Nauar. in Man. capit. 27. num. 93. & Sebast. Medices, par. 2. Summe, tit. 9. quæst. 78. num. 40.

Primum est, ut Participans sit Clericus.

Secundum est, ut scienter participet.

Tertium est, ut sponte participet.

Quartum est, ut participet excommunicato a Papa.

Quintum est, ut participet cum eo in officijs diuinis.

Sextum est, ut iudicialiter, & nominatim excommunicato a Papa participet, ut communiter tradunt DD. & ultra haec omnia, requiritur hodie, ut talis excommunicatus a Papa, cuius participatio hic prohibetur, sic denunciatus, iuxta Extranagant. Ad euitanda scandala. Martini V. & quidem quinque priores condiciones euidenter colliguntur ex textu dict. capituli significauit, sextum etiam est commune Doctorum. Quae omnes condiciones copulatiue sumptae necessariae sunt ut quis excommunicationem dict. capituli significauit, incurrat. Unde, laicus sic participans, non incurreret, neque qui ignoranter, neque qui iusto metu, & cadente in virum constantem cum eo participaret, neque qui communicaret cum excommunicato ab alio, quam a Papa, sed neque qui participaret cum excommunicato a Papa, in rebus temporalibus, sed solum qui participaret in officijs diuinis, quod intelligitur, tam de his, quae in Ecclesia dicuntur, quam de his quae extra, ex Tabiena, ubi supra; quae autem officia sint diuina, in libro secundo, expositum est. Immo, ex Caieta. si verba proprie interpretanda sunt, non sufficit qualiscunque in diuinis participatio, sed requiritur participatio receptiua, ita, quod soli Clerici qui recipiunt ad diuina, non autem Clericus qui interesset ibi tanquam vnus de populo, excommunicantur.

7 Quinta excommunicatio est contra incendiarios ca. Tua nos, de sentent. excomm. ubi dicitur: Quod incendiarij, ex quo sunt per Ecclesiam sententiam. (hoc est praetorum) publicati. (id est denunciati) pro absolutionis beneficio, ad Apostolicam Sedem sunt mittendi.

8 Circa hanc autem excommunicationem notandum est, quod licet glos. in d. cap. Tua nos, in verbo, publicati, & ibi Panormitan. numero secundo, de sentent. excommu. & Aftenfis, in Summa, libro septimo, par. 2. tit. secundo, §. De cimus octauus, Pisanello, verbo, excommunicatio, 4. Angelica, verbo excommu. 5. casu 5. & casu 6. & S. Anton. 3. par. titu. 25. capitul. vndecimo, Syluest. verbo, excommunicatio, 7. numero 13. §. Septima. Tabiena, verbo, excommu. 5. casu 7. & Martin. Ledesm. 2. 4. quæst. 26. articul. secundo, in excommunicatione 7. pag. 354. colum. 4. dicant, quod incendiarij loci Sacri scilicet Ecclesiae, aut loci Religiosi, ipso iure excommunicati sint alij autem, qui incendunt alia loca profana, non sint ipso iure excommunicati, sed excommunicandi per Episcopos, & postquam per Episcopum excommunicati sunt, non possunt absolui nisi a Sede Apostolica: mihi tamen magis placet opinio Caietani in Summa, in verbo, excommunicatio, capit. 22. & Nauar. in Man. capit. 27. numero 94. dicentium; neque in hoc cap. Tua nos, neque alibi, excommunicari de facto, incendiarios Ecclesiarum, sed solum in d. ca. Tua nos, habetur quod excommunicatus incendiarius & denunciatus ab Ordinario, non nisi a Papa absolui postea possit, quod intelligitur excepto articulo mortis, & intelligitur de incendiario tam Ecclesiae, & loci Sacri, & religiosi, quam profani, ut non sit excommunicatus ipso iure, sed si semel denunciatus sit excommunicatus a solo Papa potest absolui, & hoc etiam si mulier incendiaria sic denunciata sit, non nisi a Papa poterit absolui. Immo nec Legatus a latere absoluit huiusmodi incendiarios denunciatus, licet absoluerit possit percussores Clericos, tum etiam enormiter, ut habetur in cap. Ad eminentiam, de sentent. excommu. Quamuis enim Clerici percussores, & incendiarius denunciatus

particentur in d. c. Tua nos, quantum ad difficultatem obtinendi absolutionem, non tamen sequitur, quod permissio facta de percussore Clerici, ut a Legato a latere absolui possit, ut habetur in d. cap. Ad eminentiam, extendatur ad alium casum de incendiario, maxime, quia in istis exorbitantibus non fit extensio etiam per maioritatem rationis, ut in Reg. in argumentum, de reg. iur. libr. 6. Panormitan. in d. capitul. Tua nos, numero quarto, Anton. vbi supra, & Syluest. vbi supra, numero decimo quarto, §. Septima, versicul. Secundo. Tabiena, loco proxime allato. Et hoc, quod diximus, intelligendum est, de iure communi; an vero ex privilegio absolui possit, id ex tenore privilegiorum inquiri debet. Dicitur autem incendiarius, ut DD. vbi supra, & Summistæ in verbo, incendiarius, tradunt, qui propria auctoritate civitatem, aut villam domum, segetem, & similia aliena incendit malo studio, ut odio, vel vindicta, vel animo iniuriandi, cap. pessimam, 23. quest. octava, & cap. cum deuotissimam, 12. quest. secunda, & capit. si quis domum, de iniur. secus autem si incenderet ex negligētia, vel casu, vel bello iusto; Item incendiarius dicitur ille, non solum qui malo studio incendit, sed etiam qui facit incendi, vel ad hoc consilium dederit, aut auxilium scienter, argum. d. cap. pessimam si quis verò domum propriam, vel segetem incenderet, licet peccaret abutendo re sua, non tamen est incendiarius, nec penam incendiatio debitam incurrit, nisi dolo malo id faceret, scilicet, ut simul bona alie

12 na incenderet. Et quamuis aliqui putent sufficere, ut fiat denunciatio generalis, puta, *denunciamus*, vel *excommunicamus omnes, qui fecerunt tale incendium*; verior tamen opinio est, requiri denunciationem in speciali expresso nomine, puta *excommunicamus talem, qui incendit*, & *excommunicatum denunciamus*; & facit Extrau. *Ad euitanda scandalam Martini V.*

13 *Sexta* excommunicatio habetur in cap. *Conquesti sunt*, de sentent. excommu. vbi excommunicati propter spoliationem Ecclesie cum effractione, post denunciationem a Sede Apostolica absolui sunt.

15 *Canonis* huius materia est Sacrilegium, quo frangitur, & expoliatur Ecclesia, & quoad personas vniuersalis est; Quoad actiones verò comprehendit duas simul, scilicet, frangere, & expoliare.

Circa hunc Canonem hæc notanda sunt, ex Panormit. in d. cap. conquesti sunt, Aitensi, par. 2. libro septimo, titul. secundo, §. Decimus octauus. Pisanello, verbo, excommunicatio 4. Angelica, verbo, excommunicat. 5. §. casus Sextus 5. Anton. 3. par. titul. vigesimo quinto, cap. duodecimo Syluest. verbo, excommunicat. 7. numero decimo sexto, §. Octaua. Tabiena, verbo, excommunicat. 5. casu Sexto Caiet. verbo, excommunicatio, cap. vigesimo primo, Naua. in Manua. c. 27. num. 94. §. Octaua, & Sebastianus Medices, par. 2. Summa, titul. nono quest. septuagesima Octaua, numero 65.

Primo quidem, in hoc Canone non excommunicantur huiusmodi fractores & spoliatores Ecclesiarum, sed supponuntur prius excommunicati, si quidem mandantur denunciari excommunicati, at verò denunciari non potest excommunicatus, nisi qui iam est excommunicatus, & sic denunciati absolutionem Sedi Apostolicæ referuat; Debet autem hæc denunciatio esse specialis, iuxta Extrauag. *Ad euitanda*, ut tamen notat Caiet. non facile patet, vbi lata sit hæc sententia quæ hic supponitur, nisi dicamus, quoad hunc casum, fuisse Anathema lata sententiæ Canonem Lucij Papæ in Decret. 17. q. 4. c. omnes Ecclesie.

15 *Secundo*, quævis huiusmodi excommunicati ante denunciationem absolui possint ab Episcopo, dummodò satisfacere velint iniuriam passis, & damna data refarcire, argu. cap. Nuper de sentent. excommunic. postquam tamen semel denunciati fuerint excommunicati, a solo Papa possunt absolui.

16 *Tertio*, ut pœna huius Canonis incurrantur, duo sunt necessaria scilicet effractio Ecclesie, & spoliatio, vbi effractio refertur ad Ecclesiam, spoliatio autem ad res, quæ tolluntur. Unde, si quis aperiret. Ecclesiam, ut spoliaret, vel frangeret, sed tamen non spoliaret, non subijceretur huic Canonem; Immo, qui vadit malo animo frangendi Eccle-

siam, & furandi, & tamen non frangit, quia inuenit iam fractam, vel apertam, & sic intrat, vel asportat bona ipsius non incidit in hunc Canonem, Is autem affractor cœterus qui dolo aut malo animo aut per iniuriam violenter partem fodit, aut suffodit, aut vitream fenestram frangit, aut ferraturam, aut ostia aut cardines aut vctes, dum tenent ostia firmata, aut ipsum tectum Ecclesie. Immo, ut addit Syluest. vbi supra numero 17. §. primo, etiam si quis impingens faciat debilem vctem cedere loco incidit, quia cum constitutio hæc sit in fauorem Ecclesiarum latissime interpretanda est in dubio, non autem qui aperit clauem, siue effurtipuerit, vel extorserit, siue non, ut notat Naua. vbi supra.

18 *Quarto*, Nomine Ecclesiarum veniunt Monasteria, hospitalia, & alia ædificia seu loca pia; Ratio est: quia excommunicatio hæc principaliter in fauorem Ecclesiarum lata est, & ideo latissime accipitur respectuillarum; Immo etiam Ecclesie non consecrate, & Hospitalia, veniunt hinc nomine Ecclesiarum; Quod tamen intellige, si auctoritate Papæ, vel Episcopi sint ædificate, aliter enim non essent loca religiosa, ut not. in cap. Ad hæc, de relig. domib.

19 *Septima* excommunicatio habetur in cap. *Fundamenta de elect. lib. 6.* vbi excommunicantur omnes cuiuscunque notabilis præminentie, & dignitatis, potestatis, vel excellentie quocunque nomine cenentur; & frater, filius, vel nepos, aliquorum prædictorum, qui sine licentia Sedis Apostolicæ nominatione, electione, vel assumptione in Senatores, Capitaneos Patrium, aut Regiores, ad regimen Vrbs Roma assumunt vel se intromittunt per se, vel per alium.

20 *Canonis* huius materia ex Caietan. verbo excommunicatio, cap. 53. est usurpatio dignitatum, seu officiorum Vrbs Romæ. Quoad personas est vniuersalis, nisi quod excipiantur Romani ex ipsa Vrbe naturaliter oriundi, vel ibi incolæ, seu continui habitatores, qui licet sint prædictorum fratres filij, vel nepotes, possunt tamen huiusmodi officia habere sicut alij quicunque, ad vnum annum, vel breuius tempus, dummodò tamen non habeant Comitatum, aut Baroniam excellentem extra territorium Vrbs qua possent euacuare, rationem huius Constitutionis, scilicet, ut exinde timeatur libertati. Ultra prædictos autem, quicunque eligunt, nominant, vel assumunt aliquos ad prædicta officia, vel consentiunt nominationi, electioni, seu assumptioni de se factæ ultra annum, aut se de ipsis quomodolibet intromittunt aut intendunt, vel obediunt eisdem sic assumptis: aut etiam auxilium, consilium, vel fauorem publicè vel occultè dant, tam nominatoribus, electoribus, & assumptoribus, quam nominatis electis, & assumptis, excommunicantur, & non nisi a Papa ab solui possunt. Quæ omnes actiones intelliguntur sine licentia Papæ in scriptis.

21 *Octaua* excommunicatio habetur in cap. *Quicunque*, de sentent. excommu. lib. 6. [vbi excommunicantur, qui facultatem tribuerint alicui interficiendi capiendi, aut vendendi personas aliquorum, aut eorum facultates, aut suorum, eo quod tulerint sententiam excommunicationis suspensionis, vel interdicti, contra Reges Principes, & Barones, Nobiles, & Balios, vel quoslibet Ministros eorum, aut contra alios quoscūq. Excōicat et eos, qui vsi fuerint tali facultate, aut proptio motu fecerint aliquid ex huiusmodi prædictis. Qui si in dicta excommunicatione duorum mensium

A D D I T I O.

Adde. Sed quid de immittente ignem in ecclesiam, & hic incidat in canonem istum contra effractores, & spoliatores ecclesiam dubitari solet aliquando; Et in hac questione videtur tenendum affirmatiue; non enim minus dicitur ecclesiam spoliare, qui ignem in eam immittit, quam qui effringit, & secum asportat bona ipsius. & ita tenent sess. lib. 2. c. 45. dubit. 4. Suar. tom. 5. disp. 22. sect. 2. num. 15. colum. 2.

fiti in spatio perseverauerint, ex tunc ab ea non nisi a Sede Apostolica absolui possunt.

22 *Canonis* istius materia ex Caietan. verbo excommunicatio, cap. 36. est sacrilegium, quo offenditur libertas Ecclesiastica quantum ad opus promulgandi, & exequendi censuras Ecclesiasticas. Quoad personas est vniuersalis; Quoad actiones sunt istae, occidere, capere, aut vexare in personis, vel bonis suis, aut suorum, huiusmodi sententias ferentes; Item, qui dederint licentiam ad aliquas actiones huiusmodi exercendas; Item qui mandatum alicui dederit aliquam istarum actionum exercendi, vt notat Syluest. verbo, excommunicatio 7. numero 27. § Duodecima. Si enim dans licentiam exercendi dictas actiones hanc censuram incurrit, multo fortius id locum habebit in mandato, aut iussu. Item, vtentes dicta licentia data ad aliquod praedictorum. Nomine autem *suorum* in hoc loco veniunt.

23 *Primo*, omnes qui sunt sub eorum potestate. Institut. De his, qui sunt sui, vel alieni iur. per totum.

Secundo, omnes consanguinei, arg. c. cuncti, de elect. libro 6.

Tertio, omnes domestici, famuli filij, &c.

Quarto, omnes illi, quorum grauamen videtur grauari esse grauamen excommunicantis, & ea de causa id facit, ex Caiet. vbi supra. Nau. in Man. c. 27. nu. 99. & Sebast. Medices, par. 1. Summæ, tit. 9. quest. 78. nu. 73. Qui omnes docet, non incurrit hanc censuram iuste vexando, cum nullus propriè in persona, vel bonis suis, vel suorum grauatur, qui iuste patitur id quod procedit etiam si ex vindicta, & odio vexat, sed non plus, & alio modo, quàm iustitia postulat, ac per hoc grauamen iniustum esse debet, si grauamen sit. Quæ censura intra duos menses est Episcopalis, postea Papalis.

24 *Nomen* excommunicatio continetur in Clement. Malto- rum, §. verum, de hæret. [vbi excommunicantur omnes Inquisitores, inferiores, Episcopis, qui odij, gratiæ, amoris lucri, aut commodi temporalis prætextu, contra iustitiam, & conscientiam suam procedere omiserint; contra quem, aut quam, vbi fuerit super prauitate hæretica procedendum: Aut eodem obtentu, prauitatem ipsam, aut impedimentum officij sui alicui imponendo, eum super hoc præsumptum quoquomodo vexare; A qua censura, nisi per Romanum Pontificem nequeant (præterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione præmissa) absolui.

25 *Canonis* huius materia est iustitia cum mala conscientia Inquisitorum hæreticæ prauitatis. Quoad personas, ligatur duo genera personatum, scilicet, Inquisitores, & alij ad dicti officij executionem deputati. Actiones etiam sunt duæ, scilicet, omisso procedendi, vbi fuerit procedendum; & vexatio innocentis imponendo illi, vel hæresis, vel quod impediret inquisitionis officium. Et debet vtraque actio vestiri prætextu odij, gratiæ, amoris, lucri, aut commodi. Circa quam excommunicationem aduertendum est ex S. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 7. Angel. verbo, excommunicatio, §. casu 11. Syluest. verbo, excommunicatio 7. num. 29. §. Decima terti. Caietan. verbo, excommunicatio, cap. 3. Nauar. in Manual. cap. 27. num. 10. & Sebast. Medices, par. 2. suæ Summæ, tit. 9. questio. 78. numero 100. Quod Episcopi, & alij Prælati superiores si omittant prædicto obtentu, non incurrit hanc censuram, sed sunt per triennium suspensi, dicit §. verum. Deinde vt Inquisitores excommunicationem istam incurrant, debent hæc omittente, aut facere contra iustitiam, & conscientiam copulatiuè, hoc est, contra conscientiam suam applicatam ad talem omissionem, ita vt conscientia sua dicit non esse omittendum, aut imponendum, quamuis amor, odium, lucrum &c. trahat ad omittendum, vel imponendum; Vnde, qui omittunt ex timore, ignorantia, vel ad vitandum scandalum, censuram istam non incurrit.

26 *Decima*, excommunicatio est in Clement. Religiosi, de priuileg. vbi [Religiosi, qui Clericis, aut laicis Sacramentum vñtionis, extreme, vel Eucharistiæ ministrare, vel Matrimonium solemnizare, non habita super his parochialis presbiteri licentia, aut quemquam excommunicatum à Canone (præterquam in casibus à iure expres-

sis, vel per priuilegia Sedis Apostolicæ concessis eidem) vel à sententijs per statuta provincialia, aut Synodalia promulgatis, seu si à culpa, & pœna absoluerent quemquam præsumpserint, excommunicationis sententiam incurunt, ipso facto, à Sede Apostolica dumtaxat absoluedi.]

27 *Materia* Canonis huius ex Caieta. verbo, excommunicatio, cap. 64. est vsurpatio parochialis officij. Quoad personas est particularis, ligat enim solum Religiosos; continet autem sex actiones quarum tres versantur circa sacramenta, scilicet, Extremam vñtionem, Eucharistiæ, & Matrimonium; aliæ verò tres versantur circa absolutionem, scilicet excommunicationem à Canone, & excommunicatorum statutis Provincialibus, vel Synodalibus, & absoluerent a pœna, & culpa.

Circa quem Canonem hæc breuiter annotanda sunt ex Summa Angelica, verbo, excommunicatio, §. casu 12. Antonin. par. 3. tit. 25. cap. 54. Syluest. verbo, excommunicatio. 7. num. 30. excommunicatione 14. Tabiena, verbo, excomm. §. casu 11. Caiet. verbo, excomm. capit. 64. Nauar. in Manual. capit. 27. num. 101. & 102. & Sebastiano Medice, par. 2. Summæ, tit. 9. questio. 78. numero 164.

Primo, Ad hanc pœnam incurrendam requiritur, vt sit Religiosus, qui aliquam ex prædictis actionibus exercet, & quia Canon iste generaliter loquitur, comprehendit omnes Religiosos, scilicet, Religionis approbatae, siue sint Religiosi exempti, siue non exempti; immo etiam & Religiosos illos comprehendit, qui Ecclesiæ parochiali præficiuntur, si alijs, quam suis parochianis, ministrant; immo etiam & nouitios comprehendit, argum. cap. Religioso, de sent. excomm. lib. 6. sicut enim isti gaudent priuilegio, cap. si quis sua dente diabolo, 17. quest. 4. ita etiam sentire debent onus Religiosis impositum. Dixi Religionis approbatae: quia Religiosi Religionis non approbatae, cum non sint verè Religiosi, cap. vnico, de voto, li. 6. hæc faciendo non sunt excommunicati, cum materia hæc pœnalis sit, & strictè interpretanda.

Secundo, requiritur, vt hæc fiant circa Clericos, & laicos, vt patet ex textu: vnde qui huiusmodi ministrarent alijs Religiosis, etiam alterius Religionis, non incurrent hanc pœnam, ex Summa Angelica, vbi supra, numero quarto, Tabiena, §. Secundo, & Caietan. & Nauar. & Sebastiano Medice, vbi supra, vt patet, tum, quia hæc Constitutio directè in fauorem parochialium presbiterorum facta est quibus nihil in hoc casu præiudicatur; tum, quia Constitutio mentionem facit tantum de Clericis, & laicis, appellationem autem Clericorum in materia stricta, & odiosa non veniunt Religiosi, ex Panorm. in Rubrica, de vita & honest. Cler. quamuis secus in materia favorabili, & ideo hæc sententia verior est, & textui conformior, quicquid S. Anton. & Syluest. vbi supra, numero trigesimo tertio, §. Quarto, velint, ministrantes hæc Sacramenta, aut alia hic expressa exercentes circa Religiosos alterius Religionis, pœnam huius Canonis incurrite.

29 *Tertio*, requiritur, vt hæc faciat ex præsumptione, vt communiter tradunt DD. allan. & colligitur ex verbis ipsius Canonis, vbi dicitur *Præsumpserint*; vnde, si quis Religiosus ex ignorantia, vel ex credulitate, quod parochus illud ratum haberet, & æquo animo ferret, aliquid horum faceret, saltem in foro conscientiæ non incurreret excommunicationem, quia in veritate non præsumeret. Et eodem modo si quis crederet se posse facere, vel habere priuilegium, vel habere auctoritatem, vel crederet non esse excommunicatum, & absolueret ab alijs, & similia, est quod non posset, excommunicationem istam non incurreret, quia ibi non est contemptus. Addunt tamen S. Anton. et Syluest. Quod quia ignorantia facti, et non iuris excusat, et quia præsumptio dici potest, ex hoc ipso, quod facit contra hanc Clementinam, ideo, inquiunt, tutius est, quod peccatur absolutio.

30 *Quarto*, incurritur hæc censura etiam administrando Eucharistiæ, vel viaticum in articulo mortis, etsi non adsit copia parochi, qui eam ministrare possit, ex Car. in d. Clement. 1. Paul. et Lap. Anton. Syluest. vbi supra, num. 32. questio. 11.

- dub. 3. Quia hoc non eſt Sacramentum neceſſitatis, quicquid Innoc. & Hoſtienſ. in c. omnis, de peniten. & remiſſ. & Angel. vbi ſupra, nu. 5. & Tabiena, §. Quinto, & Sebaſt. Medices vbi ſupra putant poſſe id facere, quando alius haberi non poteſt. Neo obſtat cap. Penitentes, diſtinct. 50. Quia intelligitur, vt in morte omnibus detur viaticum per illos ſcilicet, qui poſſunt, & ſic intelligitur, cap. Quod in te, de peniten. & remiſſ. vbi conſecutiue conceditur viaticum ad penitentiam; quod verum eſt, vt cui exhiberi poteſt vnum, exhiberi poſſit & aliud, non tamen a quo-
- 31 cunque, cum illa non ſint paris neceſſitatis. Aduertendum tamen eſt, religioſos, ſcilicet fratres Minores, & conſequenter Dominicanos, & alios omnes participantes eorum priuilegijs, ex indulto, & priuilegio quodam Leonis X. poſſe quouis anni die Euchariftiam ſecularibus miniſtrare, excepto die paſchatis, abſque eo quod vllam cęſuram incurrant, vt tradit Nau. in Man. cap. 21. nu. 52. & ca. 27. num. 102. vbi in priori loco allato ſimile Priuilegium Patribus ſocietatis Ieſu conſeſſum eſſe affirmat: Quę res certior eſt, quam vt probatione, aut maiori explicatione indigeat, cum id quotidiana praxi, & vſu omnium ferę Religioſorum manifeſtum ſit. Et ſimile priuilegium ab Eugenio Papa IV. diu ante anno ſcilicet 1436. Patribus Cōgregationis noſtrę conſeſſum eſt, vt patet ex priuilegio IX. incip. *Regularem vitam agentibus.* & ex Priuilegio XI. ejuſdem, incip. *Et ſi quaſlibet perſonas.* Sacramentum autem extremę vnctionis nullo modo exhibere poſſunt, ſecundum omnes, cum hoc nullo iure ſit expreſſum.
- 32 Quinto, in verbo *Solemniſſime* comprehenditur omnis ſolemnitas, quę obſeruetur iuxta ritum Eccleſiarum regionis, cap. 1. de ſponſal. ſiue fiat benedictio ſolemnis, ſiue dicatur Miſſa ſpecialis ſuper contrahentes, & huiuſmodi; inducere autem ſcđus matrimonij, vel proferre verba inter contrahentes, non eſt eis prohibitum, ſecundum Doctores.
- 33 Sexto, licentia hęc petenda eſt a parochiano, etiam ſi non ſit Sacerdos; immo etiam ſufficit licentia Epilcopi, aut Vicarij illius in ſpiritualibus, vt conſuetudo, (quę eſt optima legum interpres) teſtatur; ſufficit etiam licentia Vicarij parochialis preſbyteri; Nec valet limitatio Sylueſtri, verbo, *excommu.* 7. num. 39. dub. 11. de eo, qui paruo tempore ſit Vicarius, quia vt rectę contra eum notat Tabiena vbi ſupra, §. Tertio in illo paruo tempore illam auctoritatem habet, quam habet ille, qui longo tempore manet, niſi aliter ſit ſibi limitata auctoritas. Eodem modo dicendum eſt, quod poteſt dare licentiam conſtitendi, ſcilicet, quando gerit curam parochiani vniuerſalem; ſcđus autem eſſet quoad vtrunque, quando eſſet Vicarius in aliquo actu particulari, puta, vt poſſet audire confeſſionem, vel adminiſtrare aliquod Sacramentum.
- 34 Septimo ſatis eſt, vt in eius licentia exprimatür Sacramentum, quod recipiendum, ſeu miniſtrandum eſt, puta Euchariftia, vel aliud, licet non exprimatür nomen Religioſi; vnde ſi Sacerdos dat ſubdito licentiam accipiendi Euchariftiam, vel extremam vnctionem a quolibet Religioſo, nullo ordine, vel perſona ſpecificata ſufficit. Et ſimiliter, ſufficit, quod detur licentia Religioſo, facta ſpecificatione Sacramenti, licet parochiani non exprimantur. Et Religioſus ſine licentia prælati ſui, cum parochi licentiam audiens confeſſiones, verę abſoluit, dum modo tamen ſit a loci Ordinario approbatus, peccat tamen, qui id facit ſine prælati ſui licentia.
- 35 Octauo, Non incurritur excommunicatione hęc ex eo, quod Religioſus adminiſtrat parochiano dicenti ſe habere licentiam a parochio ſuo, cum tamen non habeat, vt communiter tradunt DD. tum, quia non dicitur miniſtraſſe Sacramentum in contemptum parochialis Sacerdotis, cum hęc Clem. reſpiciat ſolum contemptum; tum, quia cū nemo præſumendus ſit immemor ſuę ſalutis, c. Sancimus, 1. q. 7. licet credere poteſt parochiano dicenti ſe habere licentiam, Neque incurritur hęc cęſura ex eo, quod Religioſus det Sacramentum Baptiſmi, vel Penitentię ſine licentia parochi, ex Nauar. vbi ſupra, poſt Sylueſt. cit. num. 42. dub. 14. quia hic non exprimuntur; & quia hęc Sacramenta ſunt maioris neceſſitatis, & proinde minoris prohi-

- bitionis, Neque ex eo quod abſoluat ab excommunicatione lata ab homine, ex glo. in d. Clem. Religioſi, in verbo, A Canonibus, de priuilegijs, & Angel. vbi ſupra, num. 9. etiam ſi ſententia ipſius Papę, vt ait idem Angel. num. 10. quia ſi voluiſſet intelligi, expreſſiſſet, arg. c. ad audiendū, de decem.
- 36 Nono, Per *excommunicatos* intelliguntur ſolum excommunicati maiori excommunicatione, vnde qui abſoluetur a minori excommunicatione ſine dicta licentia huius Canonis penam non incurrit, ex Angel. verbo *excommunicatio*, §. 5. caſus 12. numero 8. Anton. 3. par. titu. 25. cap. 34. Sylueſt. verbo, *excommunicatio*, 7. numero 37. dubio 9. & Tabiena, verbo, *excommunicat*, §. caſu 11. §. Decimo, Quia vt notat Panormit. in cap. intelleximus, Notab. 2. de iudic. nomine *excommunicationis*, communiter intelligitur excommunicatione maior, cum abſolutio ab excommunicatione minori non reſeruetur, ſed ea abſoluit quicunque a peccatis mortalibus abſolvere poteſt, de qua tamē re quid tenendum ſit, latius in fine libri ſecundi, cap. vigefimo tertio, diſſeruiimus.
- 37 Decimo, Nomine *Canonis* intelligitur Canon quicunque, etiam a Papa promulgatus, vnde abſoluendo ab excommunicatione maiori lata a Canone, ſcilicet a Papa promulgato, quia ille proprie dicitur Canon, per excellentiam, (& idem de Extravaganantibus ipſius) incurrit hanc cęſuram; Quod idem dicendum eſt, ſi abſoluit a ſententijs Epilcopi, ſcilicet, excommunicationis, promulgatis per ſtatuta Synodalia, vel Prouincialia ex Alphonſo Viualdo in expoſitione Bullę cęnę, num. 144. & Caieta. verbo, *abſolutio*, §. id ſatis inſinuat. Id quod intelligi debet, vt diximus ſupra de Religioſo, ſi enim parochus abſque priuilegio, vel licentia ab excommunicatione Epilcopi abſoluit, licet peccet, in excommunicationem tamen aliquam non incidit, cum id nullibi in iure ſit expreſſum, vt notat Viualdus vbi ſupra, numero 143. citans Caietanum pro hac re, in verbo *Abſolutio*, cap. quarto, & in verbo, *excommunicatio*, capit. ſeptuageſimo ſeptimo, vbi tamen nihil de hac re dicit. Non tamen incidit, qui abſoluit a peccato, propter quod incurritur dicta excommunicatione, dummodo non abſoluat ab ipſa excommunicatione, ſicut non incurrit abſoluendo ab excommunicatione lata ab homine, ſiue a Papa, ſiue ab alio, quia ſecundum DD. communiter ſi voluiſſet intelligere expreſſiſſet. Neque incurritur abſoluendo a ſuſpenſione, vel interdictione Canonis, quod ſatis probat textus d. Clem. Quia primo dixit de his, *qui abſoluant excommunicatos a Canone*, & poſtea ſubiit; *vel a ſententijs per ſtatuta*; & ſic reſtringitur verbum *Sententijs* per verbum *excommunicatos* ex Angel. vbi ſupra, num. 11. & Sylueſt. cir. num. 38. dub. 10. & Tabiena, vbi ſupra, §. Vndecimo. Etiam ſi gloſ. in d. Clem. in verbo *ſententijs*, & S. Anton. vbi ſupra contra dicant. Abſolvens autem a ſententijs latis per ſtatuta legatorum etiam ſi Summa Roſell. & Tabiena vbi ſupra, §. Nono, putent non incurtere hanc cęſuram, quia cum ſit conſtitutio pęnalis non debet extendi, verius tamen docent Angel. cit. nu. 12. S. Anton. cit. c. 54. Sylueſt. vbi ſupra, num. 36. dub. 8. citans Zenzel. Laudun. Zabar. & Archid. incurtere, quia licet conſtitutio pęnalis extendi non debeat in dubio, ſcđus tamen, vbi eadem ratio ſit, & maior vt hic: quia ſtatutum hoc Legati equiparatur Synodali in perpetuitate, arg. cap. fin. de offic. leg. & in efficacia præualeat, cum, vt ibi notat gloſ. in verbo, *ſtatuta*, Epilcopus ſit Legato inferior in ſua prouincia; & ita ſicut abſolvens a Statuto Synodali Epilcopi excommunicationem incurrit, ita etiam, & abſolvens a Statuto Legati.
- 38 Vndecimo, ex Caieta. vbi ſup. c. 64. abſolvere a pena, & a culpa excommunicationem eſt reddere hominē mundū ab omni culpa, & ſine dubio alicuius pęnę, & propterea merito tales præſumptiuoſi excoſciantur, ſi aliquē quicunque ſit, abſoluerint; fieri tamen poteſt, vt ex ſimplici abſolutione Sacerdotis, quis ob contritionem intenſam & confeſſionem, cōſequatur a Deo abſolutionem a pęnā, & a culpa. Quia verò Religioſi dicere ſolebant ſe abſolvere poſſe a culpa, & tota pęnā quaſi concedendo indulgentiam plenariam per abſolutionem, Pontifex, vt modum loquendi eorum coſueat, vt patet ex textu, ſic abſoluentes excommunicat.

39 *Undecima* excommunicatio Papalis habetur in *Clem.* capientes *S. Sane temerarios*, de penis, ubi excommunicat omnes Religiosos & Clericos seculares, contra *6. primum* de sepulchris lib. 6. inducentes ad uouendum, vel iurandum, vel fide interposita, seu alias promittendum, de eligendo apud eos sepulchram, vel ut iam electam ulterius non mutent, nec ab alio: quam à Sede Apostolica, nisi in articulo mortis absolui possunt.

40 Canonis huius materia est auaritia, tollens libertatem Sepulchre; Quoad personas est particularis, solum ligans Religiosos, & Clericos seculares, de qua re legendi sunt *S. Anton.* 3. par. tit. 25. cap. 5. Syluest. verbo, excommuni. 7. num. 49. 8. Decimasepta. Tabiena verbo, excommunicatio, 5. casu 12. Caiet. verbo, excommunicatio, c. 49. Nauar. in Man. cap. 27. num. 103. & Sebastianus Medices, par. 2. sum. tit. 9. quest. 78. num. 191. Qui auctores docent, Primo requiri ad eam incurrendam quod inducens sit Religiosus, vel Clericus secularis. Secundo, quod isti inducant ad uouendum, vel ad iurandum, vel ad promittendum quod eligat sepulchram apud Ecclesiam, quæ ad inducendum pertinet, seu ut electam ulterius non mutet; Quod procedit, siue promissio sit nuda, siue fide interposita, unde, si quis motu proprio uouerit, vel iuraret in alio quo loco eligere sepulchram, hoc iudicium est, nec exinde incurritur aliqua pœna. Tertio, qui inducit aliquem ad istam electionem, sed non ad uouendum, iurandum, aut promittendum, non incurrit hanc celsuram; si uero qui inducit etiam ad uouendum, iurandum, aut promittendum, sed non apud Ecclesiam inducens non incurrit.

41 Immo, qui inducit ad uouendum, iurandum, aut promittendum etiam apud Ecclesiam suam, sed non est effectus, ut quia inductus illud non fecit, ad quod est inductus, scilicet non uouit, iurauit, aut promisit, non incurrit hanc penam; quia huiusmodi pœna stricti iuris est, & uerba debent intelligi cum effectu, maxime in hoc casu in quo agitur de pœna spirituali, ex Syluest. Tabiena Caiet. & Nauar. ubi supra.

Quarto, requiritur temeritas in inducente, ut patet ex textu in uerbo. *Sane temerarios uoluntarios*, unde qui ex ignorantia, putans se id facere posse, dictam constitutionem transgredietur, non esset excommunicatus, ex Caiet. & Nauar. ubi supra.

42 *Duodecima* excommunicatio Papæ reseruata in iure, habetur in *Clement. Grauis*, de sentent. excomm. ubi excommunicat *aut omnes Domini temporales*, etiam nisi sint Prælati, temporale dominium habentes, (Secundum Paulum de Castro, & secundum gloss. ibi, in uerbo *Temporales*) si essent Episcopi, qui in terris, vel locis eorum suppositis interdictis, cogunt aliquem quomodolibet Diuina officia celebrare; siue compulsi siue persone Clericorum, siue eorum consanguineis. Item Secundo, qui uoce præconis, aut sonitu campanæ conuocant populum ad audienda eadem officia Diuina in tali loco, & hoc maxime, si aliquos sententia excommunicationis, vel interdicti innodatos euocauerint. Et Tertio, qui prohibent ne excommunicati publicè, aut interdicti ab Ecclesia eiciantur, quam diu Missarum solemnitas peraguntur, à celebrantibus moniti ut exeant. Et Quarto, excommunicati publicè & interdicti, qui in ipsis Ecclesiis nominati à celebrantibus, ut exeant moniti, remanere presumpserint; Quorum omnium absolutio sedi Apostolicæ reseruatur.

43 Canonis huius materia est sacrilegium, quo offenditur Ecclesiastica libertas in clauium officio, claudendum cultum Diuinum excommunicatis, & interdictis. Quoad personas partim est particularis, partim uniuersalis; Natus primi casus ligat solos Dominos temporale dominium habentes, casus uero quartus communis est omnibus utriusque sexus excommunicatis publicè, vel interdictis. Quoad actiones continet quatuor.

Prima est, cogere celebrare in locis interdictis; quod intelligitur siue sit interdictum hominis, siue iuris ex gloss. in uerbo, *Suppositis*, & DD. communiter. Quia si compellantur in loco non interdicto, locum non habet hæc pœna; Et idem dicendum, si prædicta non faciant in terris, sed in terris alienis, non enim locum habebit hæc pœ-

na, ut colligi potest ex illis uerbis, *In terris, uel locis eorum*. Sin autem præcipiant subditis non excommunicatis, vel non interdictis in loco interdicto, incurrunt hanc penam, & dictio *Præsertim* stat pro *Maxime*. Intelligitur etiam hæc compulsi quomodolibet, hoc est, siue sit compulsiõ realis, siue personalis, directa, vel indirecta, puta se, vel consanguineos suos, in rebus, vel personis grauando.

Secunda est, euocare aliquos siue excommunicatos, & interdictos, siue non excommunicatos, nec interdictos, ad eadem officia diuina audienda in loco interdicto, secus autem si in loco non interdicto. Et euocatio hæc intelligitur quod fiat uoce præconis, vel sonitu campanæ, & eadem ratione si tuba, vel cornu fiat; Quia si secretè, aut per nuncium uocaretur ad Diuina, non incurrit hanc penam.

Tertia est, Prohibere ne excommunicati publicè vel interdicti exeant ab Ecclesia dum Missarum solemnitas celebrantur, moniti ut exeant. Dicitur, *Excommunicati publicè*, quia ut notant, Syluest. & Tabiena locis inferius citandis, excommunicatum occultè publicè non uitamus, 6. q. 2. cap. 2. & cap. cum non ab homine, de sent. excomm.

Quoad officia Diuina in hoc Canone intellecta, gloss. in d. *Clem. Grauis*, in uerbo *Missarum*, & Angelica, & Syluest. & Zabar. & Palud. dicunt solum intelligi Missarum solemnitas, tam in primo casu, & secundo, quam in tertio, adeo ut in alijs officijs Diuinis præter Missas non habet locum hæc pœna, & consentit Caiet. quoad hunc casum tertium, sed tamè in primo, & secundo casu intelligi uult non solum Missa, sed etiam alia officia Diuina, & facit plurimum textus, ut patet legenti, cum dicat *Officia Diuina*, &c. absolute, officia uero diuina sunt non solum Missa, sed etiam alia, quæ ab Ecclesia celebrantur, ut Horæ Canonice &c. Et ad hunc casum satis est monitio generalis, ut exeant, unde qui sic monitis exire prohibet, pœnam huius Canonis incurrit.

Quarta est, Remanere in Ecclesijs, si publicè sint excommunicati, aut interdicti, & nominatim moniti, ut exeant, unde moniti ut exeant, non exeundo non incurrunt, nisi nominatim moueantur, nec in hoc casu sufficit monitio generalis. Quæ omnia colliguntur ex gloss. dict. *Clement. Grauis*, de sent. excomm. Angelica, uerbo, excommunicatio, 5. casu 15. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 28. Syluest. uerbo excommunicatio, 7. num. 51. excommunicatione Decimaseptima. Tabiena, uerbo, excommunicatio, 5. casu 13. Caiet. uerbo excommunicatio cap. 42. Nauar. in Manual. cap. 27. num. 104. & Sebastianus Medices, in 2. part. Summæ, tit. 9. q. 78. num. 106. ubi Angel. Syluest. & Tabiena docent

44 hæc penam habere locum in cessatione à Diuinis posita in dictis terris, quando est cessatio Generalis, cum hæc vim interdicti habeat, *Clem. 1. §. in cessationibus*, de sent. excomm. secus si cessatio esset specialis. Et hæc de excommunicationibus Summo Pontifici in iure; id est, in Decretalibus, & Clementinis, reseruatis; Quamuis enim plures sint, ut patet ex cap. *Achatus*, 24. quest. 1. & capit. excommunicamus, de hæreticis, ubi excommunicantur hæretici; & ex cap. *Felicis*, de pœnis, lib. 6. ubi fertur excommunicatio contra insequentes, vel persequentes Cardinales; & ex *Clem. 1. de pœnis*, ubi lata est excommunicatio contra capientes, bannientes, & percipientes aliquem Episcopum, hæc tamen nunc in Bulla cœnæ Domini ponuntur, ubi de eis latius à nobis dictum est.

De Excommunicationibus, quæ Summo Pontifici in Extrauagantibus iuri insertis reseruantur.

Cap. XXX.

SUMMARIUM.

Mortuos exenterantes ad eos conseruandos, aut eos membrati concidentes, aut in aquis coquentes, excommunicati sunt, ut non nisi a Papa absolui possint.

Y 3 Mor-